

Magdalena Ciepielewska*

ROZWÓJ ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII W POLSCE W ŚWIETLE UNIJNEGO PAKIETU KLIMATYCZNO-ENERGETYCZNEGO ORAZ USTAWY O ODNAWIALNYCH ŹRÓDŁACH ENERGII

DEVELOPMENT OF RENEWABLE ENERGY IN POLAND IN THE LIGHT OF THE EUROPEAN UNION CLIMATE-ENERGY PACKAGE AND THE RENEWABLE ENERGY SOURCES ACT

Abstract

The article attempted to assess the Polish legislation relating to the use of energy from renewable sources, especially as it relates to the development of renewable energy in the light of the documents imposed on Poland by the EU. It is worth noting that Poland has a very large potential for the development of renewable sources of energy, but it is little used. Forecasts carried out by various research institutes show that the greatest potential for energy had biomass and biogas, as well as wind energy. It is worth noting, that Poland has committed itself to the European Union to increase production from renewable sources by 2020, by signing the package “3x20%”. We are also committed to reduce harmful emissions of air pollution and cooperate for the protection of the environment. These activities are supported by the Renewable Energy Sources Act, which entered into force in 2015. Unfortunately this document turned out to be quite unfriendly to investors. It imposes many obligations, and potential benefits associated with the production of energy from renewable sources are imprecise and described in an obscure way. Providing a 15% share of RES in gross final energy consumption in 2020 is possible, but only if Polish government will support entrepreneurs and provide them all necessary instruments so that they can safely invest and grow their business.

Keywords: climate-energy package, renewable energy sources, energy, Renewable Energy Sources Act, solar energy, wind energy, geothermal energy, biogas, biomass

JEL classification: Q2

Wstęp

Praca ma wskazać, jakie są możliwości rozwoju odnawialnych źródeł energii w Polsce przy uwzględnieniu aspektów geologicznych, klimatycznych, prawnych oraz wszelkich zobowiązań wynikających z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej.

* Mgr, e-mail: mciepielewska2@gmail.com.

W artykule została przedstawiona charakterystyka wybranych odnawialnych źródeł energii, a także ich występowanie w poszczególnych regionach Polski. Praca ma na celu przybliżenie najistotniejszych założeń pakietu klimatyczno-energetycznego oraz tzw. drugiego pakietu klimatyczno-energetycznego i tego, jak do owych założeń odnosi się nowa ustawa o OZE, a także jakie obowiązki i korzyści wynikają z owej ustawy dla przedsiębiorców i osób fizycznych chcących wytwarzać energię z OZE.

W pracy została także podjęta próba oceny polskiego prawodawstwa dotyczącego wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, zwłaszcza tego, jak odnosi się ono do rozwoju OZE w świetle dokumentów narzuconych Polsce przez UE. W artykule starano się odpowiedzieć na pytanie, czy polskie prawodawstwo (szczególnie Ustawa o OZE) sprzyja inwestowaniu w odnawialne źródła energii. Ocena została przedstawiona w oparciu o badania polegające na analizie literatury naukowej oraz dzięki uważnemu prześledzeniu Ustawy o OZE.

Energia jest niezbędnym czynnikiem, który napędza wszystkie współczesne gospodarki. Jest wykorzystywana w wielu gałęziach przemysłu, a także w transporcie, rolnictwie oraz w gospodarstwach domowych. Warto zauważyć, że wraz z postępującą urbanizacją i wzrastającą liczbą ludności na świecie zapotrzebowanie na energię elektryczną i ciepłą, z roku na rok, jest coraz większe¹.

Nadal większość energii wytwarza się za pomocą nośników nieodnawialnych, do których można zaliczyć: ropę naftową, gaz ziemny, węgiel kamienny i brunatny oraz paliwa nuklearne. Należy podkreślić, że zasoby nieodnawialne w pewnym momencie wyczerpią się, zatem szukanie źródeł odnawialnych, z których będzie można czerpać energię, stało się w dzisiejszych czasach koniecznością².

Pewne zjawiska prowadzą do powstawania problemów globalnych i konieczności szukania nowych, alternatywnych rozwiązań, zwłaszcza w sektorze energetycznym. Do owych zjawisk można zaliczyć: powstawanie efektu cieplarnianego, dynamiczny wzrost liczby ludności, a także rozwój klasy średniej. Zjawiska te prowadzą do nadmiernej eksploatacji zasobów naturalnych, narastania nierówności społecznych, degradacji naturalnych ekosystemów oraz zaniku bioróżnorodności³.

Rodzaje odnawialnych źródeł energii i ich rozmieszczenie na terenie Polski

Do najszybciej rozwijających się źródeł energii odnawialnej w Polsce można zaliczyć energetykę wiatrową. Według krajowego planu działania w zakresie OZE energia pozyskiwana dzięki sile wiatru ma odegrać bardzo istotną rolę

¹ J. Sobierajski, M. Starzomska, J. Piotrowski, *Odnawialne źródła energii – wiadomości ogólne*, Wydawnictwo Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach, Kielce 2009, s. 5.

² *Ibidem*, s. 5.

³ F. Krawiec (red.), *Odnawialne źródła energii w świetle globalnego kryzysu energetycznego. Wybrane problemy*, Difin SA, Warszawa 2010, s. 15.

w założeniach dla Polski wynikających z pakietu klimatyczno-energetycznego. Prognozuje się dynamiczny rozwój nie tylko farm wiatrowych, ale również morskiej energetyki wiatrowej, a także małej energetyki wiatrowej. Z dostępnych analiz wynika, iż najwyższe prędkości wiatru odnotowuje się w Polsce na: wybrzeżu, przedgórzach, a także w północno-wschodniej części kraju. Warto jednak zauważyć, że potencjał techniczny energetyki wiatrowej wiąże się ściśle z występowaniem otwartych terenów, takich jak pola uprawne czy łąki (pokrywają one prawie 60% powierzchni kraju). Tereny chronione lub gęsto zaludnione oraz sieć NATURA 2000 stanowią obszary, na których rozwój energetyki wiatrowej jest praktycznie niemożliwy. Do terenów charakteryzujących się znacznymi ograniczeniami należy również zaliczyć województwa: warmińsko-mazurskie, małopolskie, świętokrzyskie, a także dolnośląskie⁴.

Promienie słoneczne stanowią kolejne źródło, z którego można pozyskiwać energię odnawialną. Ze względu na to, że energia słoneczna jest dostępna w każdym miejscu w Polsce, trzeba przeanalizować możliwe do zastosowania urządzenia, procesy oraz technologie związane z produkcją energii elektrycznej i ciepłej. Należą do nich: kolektory słoneczne i panele fotowoltaiczne, a także różnego rodzaju nośniki energii. Owe urządzenia stosuje się w budownictwie mieszkalnym, usługach, przemyśle, sektorze publicznym oraz w gospodarstwach rolnych. Potencjał teoretyczny i techniczny energii promieniowania słonecznego (strumień energii, jaki dociera do powierzchni Ziemi w ciągu roku) w Polsce jest bardzo wysoki i wynosi odpowiednio: 1123 EJ i 27188000 TJ. Jednak potencjał wykorzystania energii słonecznej rozpatruje się raczej pod kątem praktycznego zaspokojenia potrzeb różnych odbiorców, czyli jako możliwość bezpośredniego wykorzystania energii do celów grzewczych oraz produkcji energii elektrycznej⁵.

Energia pozyskiwana z biomasy stanowi ok. 80% całej puli energetycznej, która jest wytwarzana z odnawialnych źródeł energii w Polsce. Do jej produkcji wykorzystuje się biomasę leśną, odpady z przemysłu drzewnego i rolnego⁶. Jednak należy podkreślić, że gospodarka rolna służy głównie do produkcji żywności, zaś odpady rolne (łupiny, łuski czy melasa) oraz rośliny energetyczne (np. wierzba energetyczna, miskant olbrzymi i ślaziovec pensylwański) powinny stanowić źródło, z którego pozyskuje się energię⁷.

Kolejnym rodzajem energii ze źródeł odnawialnych jest biogaz, który w Polsce najczęściej wytwarza się w biogazowniach działających przy wysypiskach odpadów oraz oczyszczalniach ścieków. Natomiast w ostatnich latach dynamicznie

⁴ G. Wiśniewski (red.), *Określenie potencjału energetycznego regionów Polski w zakresie odnawialnych źródeł energii – wnioski dla Regionalnych Programów Operacyjnych na okres programowania 2014–2020*, Instytut Energetyki Odnawialnej, Warszawa 2011, s. 33–36.

⁵ *Ibidem*, s. 41–44.

⁶ *Ibidem*, s. 50.

⁷ J.S. Zegar, *Współczesne wyzwania rolnictwa*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012, s. 205–206.

rozwija się produkcja biogazu rolniczego, w związku z tym, że Polska jest krajem rolniczym, na terenie którego istnieje wiele gospodarstw rolnych i pól uprawnych. Do produkcji biogazu używa się biomasy wsadową, czyli: nawozy naturalne, odpady z przemysłu rolno-spożywczego oraz rośliny energetyczne⁸.

Największy potencjał wykorzystania biogazu do produkcji energii elektrycznej do 2020 roku mają województwa: wielkopolskie, warmińsko-mazurskie i mazowieckie. Znacznym potencjałem w tym zakresie wykazują się również województwa podlaskie i kujawsko-pomorskie. Natomiast prognozuje się, że najmniejszy potencjał energetyczny związany z produkcją biogazu mają województwa małopolskie i podkarpackie (tab. 1).

Tabela 1. Potencjał energetyczny biogazu rolniczego dla poszczególnych województw do 2020 roku

Województwo	Potencjał do 2020 roku (MWel)
dolnośląskie	26
kujawsko-pomorskie	73
lubelskie	55
lubuskie	14
łódzkie	47
małopolskie	9
mazowieckie	103
opolskie	29
podkarpackie	9
podlaskie	84
pomorskie	44
śląskie	26
świętokrzyskie	13
warmińsko-mazurskie	106
wielkopolskie	216
zachodniopomorskie	52

Źródło: G. Wiśniewski (red.), Określenie potencjału energetycznego regionów Polski w zakresie odnawialnych źródeł energii – wnioski dla Regionalnych Programów Operacyjnych na okres programowania 2014–2020, Instytut Energetyki Odnawialnej, Warszawa 2011, s. 63.

⁸ *Ibidem*, s. 56–57.

Również energia geotermalna jest zaliczana do odnawialnych źródeł energii – stanowi ona część energii geotermicznej znajdującej się w wodach, parze wodnej oraz w skałach. Na terenie Polski energia geotermalna znajduje się w zbiornikach, które są wypełnione wodą lub parą wodną. W basenach sedimentacyjno-strukturalnych znajdują się wody o różnej temperaturze (od 20 do 100°C). Ich zawartość można wykorzystywać do ogrzewania budynków, celów rekreacyjnych i balneoterapeutycznych, a także w pompach grzewczych. Największy potencjał w wykorzystaniu energii termalnej mają następujące województwa: mazowieckie, małopolskie, wielkopolskie oraz zachodniopomorskie. Z rozkładu gęstości strumienia cieplnego dla Polski wynika, iż najcieplejsze źródła wód geotermalnych znajdują się w województwach: lubuskim, wielkopolskim, dolnośląskim, opolskim oraz śląskim⁹.

Unijny pakiet klimatyczno-energetyczny

Unia Europejska, chcąc walczyć z globalnym ociepleniem i znaczną emisją zanieczyszczeń do atmosfery, przedstawiła w 2007 roku tzw. „pakiet 3x20%”, w którym zobowiązała się do redukcji emisji gazów cieplarnianych o 20%, zwiększenia ogólnej efektywności energetycznej również o 20%, a także do 20% udziału OZE w ogólnym bilansie energetycznym. Założono, że cele te zostaną osiągnięte do 2020 roku. Warto zauważyć, że zobowiązano się także do zwiększenia udziału biopaliw w transporcie o 10%¹⁰. Pakiet klimatyczno-energetyczny został przyjęty w 2008 roku podczas unijnego szczytu. Składają się na niego trzy główne założenia („3x20%”) oraz pięć dyrektyw dotyczących: promocji wykorzystania OZE, ograniczania emisji gazów cieplarnianych¹¹, ulepszenia systemu związanego z handlem uprawnieniami do emisji gazów powodujących globalne ocieplenie, geologicznego magazynowania CO₂ oraz wspierania działań służących ochronie środowiska przez państwo¹².

Istotne, że w 2009 roku na forum Parlamentu Europejskiego pojawiły się głosy, że kraje należące do UE powinny zredukować emisję gazów cieplarnianych

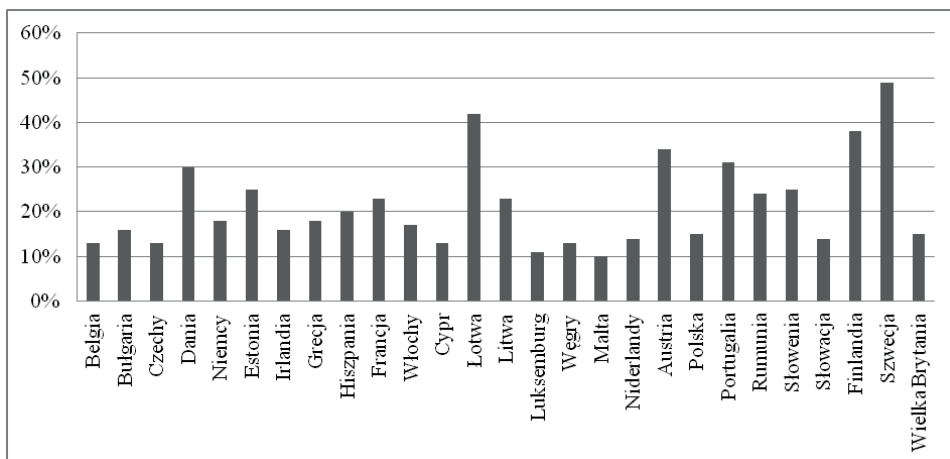
⁹ *Ibidem*, s. 63–68.

¹⁰ M. Ruszel, *Polska perspektywa pakietu energetyczno-klimatycznego*, „Nowa Energia” 2009, nr 4, s. 5.

¹¹ Gazy cieplarniane, czyli m.in.: dwutlenek węgla, para wodna, metan oraz podtlenki azotu, wpływają na absorpcję energii cieplnej i odprowadzanie jej do powierzchni ziemi. Na powstawanie owych gazów wpływa nie tylko działalność człowieka (przemysł, transport czy rolnictwo), ale również naturalne zjawiska związane z erupcją wulkanów, rozkładem substancji organicznych, pożarami lasów oraz wytwarzaniem pary wodnej przez morza i oceany. P. Turowski, *Ochrona klimatu czy gra interesów? Drugi pakiet klimatyczno-energetyczny UE*, „Bezpieczeństwo Narodowe” 2014, z. 3, s. 77.

¹² M. Ruszel, *Polska perspektywa...*, s. 5.

aż o 80%, produkcja energii ze źródeł odnawialnych winna sięgać 60%, zaś efektywność energetyczna osiągnąć poziom 35%. Wszystkie te cele miały być osiągnięte do 2050 roku¹³. W związku z tymi postulatami w 2011 roku opublikowano tzw. energetyczną mapę drogową do 2050 roku oraz plan przejścia do gospodarki niskoemisyjnej¹⁴.

Wykres 1. Zakładany udział OZE w końcowym zużyciu energii brutto w 2020 roku

Źródło: *Energia ze źródeł odnawialnych w 2011 r., Informacje i Opracowania Statystyczne, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2012, s. 12.*

Analizując prognozowany rozwój OZE na 2020 rok (w wybranych krajach europejskich) można zauważyć, że do państw planujących wykorzystywać odnawialne źródła energii w największym zakresie należą: Szwecja (49%), Łotwa (42%), Finlandia (38%) i Austria (34%). Najmniejszy zakładany udział OZE w końcowym zużyciu energii brutto w 2020 roku jest przewidziany w takich państwach, jak: Malta (10%), Luksemburg, Węgry, Belgia, Czechy i Cypr (13%), a także Niderlandy i Słowacja (14%). Jeśli chodzi o prognozowany rozwój OZE w Polsce, to przewiduje się osiągnięcie założonych 15% w 2020 roku (wyk. 1). Trzeba zaznaczyć, że możliwość korzystania z odnawialnych źródeł energii w poszczególnych krajach jest uzależniona od wielu aspektów, do których należy zaliczyć m.in. uwarunkowania prawne, geologiczne i klimatyczne, a także konieczność wywiązania się z licznych zobowiązań wynikających z członkostwa danego państwa w Unii Europejskiej.

¹³ *Ibidem*, s. 5.

¹⁴ P. Turowski, *Ochrona klimatu... czy gra interesów? Drugi pakiet klimatyczno-energetyczny UE*, „Bezpieczeństwo Narodowe” 2014, z. 3, s. 82–83.

W marcu 2014 roku Komisja Europejska przedstawiła propozycję tzw. drugiego pakietu klimatyczno-energetycznego. Zakładał on redukcję gazów cieplarnianych o 40%, a także wzrost produkcji energii z OZE o 27% (do 2030 roku). Stwierdzono też, że należy przeprowadzić reformę handlu uprawnieniami związanymi z emisją dwutlenku węgla przez przemysł¹⁵. Także w 2014 roku Komisja Europejska opublikowała szereg dokumentów związanych z cenami energii i gazem łupkowym. W związku z kryzysem gospodarczym zwrócono większą uwagę na analizę kosztów i korzyści związanych z polityką klimatyczną UE¹⁶.

Trzeba podkreślić, że w Polsce nadal większość energii wytwarza się z węgla kamiennego i brunatnego. Związana jest z tym emisja zanieczyszczeń powietrza, w tym gazów cieplarnianych oraz pyłów, a energetyka krajowa charakteryzuje się dość znacznym stopniem karbonizacji¹⁷. Przyjęcie przez Polskę drugiego pakietu klimatyczno-energetycznego w dużym stopniu będzie zależeć od tego, jak narzucone ograniczenia wpłyną na sektor energetyczny i dalszy rozwój gospodarczy kraju. Istotne jest wspieranie efektywności energetycznej, ponieważ energochłonność wielu sektorów w Polsce jest bardzo wysoka, a stosowane technologie – przestarzałe. Wiele krajów Unii Europejskiej, np. Niemcy, Dania, Belgia, Francja czy Irlandia, spokojnie osiągną założone cele do 2020 roku, natomiast część państw (w tym Polska) będzie miała z tym pewne problemy¹⁸.

Niestety nowe regulacje będą wiązały się z nieuniknionym wzrostem cen energii w Polsce, licznymi nakładami pieniężnymi na modernizację sektora energetycznego, a także z rozwojem infrastruktury i instalacji do wytwarzania energii z odnawialnych źródeł energii, takich jak siła wiatru, biomasa czy biogaz¹⁹.

Ustawa o OZE w Polsce – główne założenia

Ustawa o OZE weszła w życie dnia 20 lutego 2015 roku, po licznych zmianach i konsultacjach społecznych. Jest to dokument bardzo długi, opisujący, w sposób niezwykle szczegółowy, zasady i warunki związane z produkcją energii z OZE, mechanizmy wsparcia, zasady wydawania gwarancji i realizacji krajowego planu w zakresie OZE, a także sposoby przyznawania certyfikatów dla instalacji oraz warunki współpracy międzynarodowej w dziedzinie odnawialnych źródeł energii²⁰.

¹⁵ *Ibidem*, s. 84.

¹⁶ A. Gawlikowska-Fyk, *Nowy pakiet klimatyczno-energetyczny do 2030 r.*, „Biuletyn PISM” 2014, nr 8, s. 1–2.

¹⁷ M. Ruszel, *Polska perspektywa...*, s. 5.

¹⁸ A. Gawlikowska-Fyk, *Nowy pakiet...*, s. 1–2.

¹⁹ P. Turowski, *Ochrona klimatu...*, s. 87–88.

²⁰ Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, Dz.U. 2015, poz. 478.

W ustawie wyjaśniono różnorodne pojęcia związane z produkcją energii ze źródeł odnawialnych, opisano, m.in. czym są: biogaz, biomasa, biopłyny, drewno pełnowartościowe, paliwo gazowe czy zboża pełnowartościowe. Scharakteryzowano poszczególne rodzaje instalacji służących do wytwarzania energii z odnawialnych źródeł. Podano definicję wytwórcy, operatora, odbiorcy i odbiorcy końcowego. Opisano poszczególne instalacje związane z produkcją energii, np. układ hybrydowy czy instalację termicznego przekształcania odpadów²¹.

W rozdziale drugim i trzecim przedstawiono zasady związane z wytwarzaniem energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w mikroinstalacji, małej instalacji oraz z biogazu. Stwierdzono, że wytwórcą energii elektrycznej z OZE może być osoba fizyczna lub przedsiębiorca. Musi on poinformować stosowne władze o tym, że planuje założyć instalację, a także o tym, jaką ilość prądu i od kiedy zamierza wytwarzać. Jest zobowiązany przekazać informacje (prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki, URE) dotyczące: lokalizacji i mocy mikroinstalacji, zmiany lub odłączenia owej instalacji. Sporządza również sprawozdanie kwartalne (umieszczane w „Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Regulacji Energetyki”), które powinno zawierać dane dotyczące m.in.: ilości wytwarzanej i sprzedawanej energii oraz mocy instalacji. Wytwórca energii z biogazu musi przestrzegać tych samych zasad, lecz wszelkie informacje przekazuje prezesowi Agencji Rynku Rolnego. Wytwórca energii powinien prowadzić dokumentację swojej działalności, jest zobowiązany do posiadania wszystkich stosownych pozwoleń i decyzji, zostaje także wpisany do rejestru wytwórców energii. Surowo zakazano wytwarzania energii przy użyciu paliw kopalnych i innych substancji niezakwalifikowanych do OZE. Warto zauważyć, że wytwórca ma prawo sprzedać niewykorzystaną energię lub biogaz, ale również może spodziewać się kontroli ze strony pracowników Agencji Rynku Rolnego²².

W ustawie pojawił się także rozdział dotyczący instrumentów wsparcia wytwarzania energii z OZE. Wytwórcy mogą liczyć na: przychody związane z produkcją energii w poszczególnych instalacjach i sprzedażą praw majątkowych, ulgi podatkowe oraz udział w aukcjach. Prezes URE wyznacza tzw. sprzedawcę zobowiązanego, który musi dokonać zakupu energii elektrycznej od wytwórców²³.

Cena zakupu energii wynosi 100% średniej ceny sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym, która została osiągnięta we wcześniejszym kwartale. W przypadku mikroinstalacji do mocy do 3 kW ustalono stałe ceny jednostkowe na energię: wiatru, słoneczną i hydroenergię. Natomiast jeśli chodzi o mikroinstalacje o mocy powyżej 3 kW, a do 10 kW obowiązują stałe ceny w stosunku do: biogazu, energii wiatru, słonecznej i hydroenergii. Wytwórca

²¹ *Ibidem*, art. 1–3.

²² *Ibidem*, art. 4–38.

²³ *Ibidem*, art. 39–119.

sprzedający energię, którą wytworzył przy pomocy drewna pełnowartościowego, paliw kopalnych czy zanieczyszczonej biomasy, zostanie pociągnięty do odpowiedzialności karnej²⁴. W rozdziale piątym podkreślono, że wytwórca energii elektrycznej z OZE musi posiadać gwarancję pochodzenia, czyli dokument potwierdzający produkcję energii elektrycznej wyłącznie przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii²⁵.

Rozdział szósty został poświęcony przybliżeniu krajowego planu związanego z wytwarzaniem energii z OZE do 2020 roku. Plan ten zawiera poszczególne cele dla Polski związane z rozwojem wykorzystania odnawialnych źródeł energii, opis działań prowadzących do międzynarodowej współpracy, która służy redukcji negatywnych emisji zanieczyszczeń do atmosfery, a także strategię związaną z powiększaniem zasobów biomasy. Opisano poszczególne zadania i obowiązki ministrów: do spraw gospodarki, rozwoju wsi, środowiska oraz prezesów: ARR, URE i GUS. Natomiast w rozdziale siódmym określono warunki i tryb wydawania certyfikatów instalatorom różnorodnych instalacji, np.: systemów fotowoltaicznych i grzewczych, pomp ciepła, kotłów i pieców na biomasę oraz systemów geotermalnych. Osoba ubiegająca się o certyfikat, musi złożyć pisemny wniosek, odbyć specjalistyczne szkolenie i zdać stosowny egzamin²⁶.

Rozdział ósmy zawiera opis zasad współpracy międzynarodowej i wspólnych projektów inwestycyjnych państw UE. Warto zauważyć, że Polska może przekazać energię wytworzoną z OZE do innych państw będących członkami Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej oraz Porozumienia o Wolnym Handlu. Polska może uczestniczyć w międzynarodowych projektach związanych z budową lub modernizacją instalacji służących do produkcji energii z OZE²⁷.

Cały rozdział dziewiąty poświęcony jest karom pieniężnym, które są nakładane za wiele różnorodnych przewinień, m.in. za: brak świadectwa pochodzenia, nieprzebranie obowiązku zakupu/sprzedaży energii elektrycznej, brak wpisu do rejestru, niesporządzanie sprawozdań i nieudzielanie informacji oraz utrudnianie przeprowadzania kontroli. Niektóre kary pieniężne są naliczane według określonych wzorów, inne są stałe i wynoszą od 1000 do 10 000 zł. W dziesiątym rozdziale zawarto z kolei wykaz wszystkich zmian poczynionych w obowiązujących aktach prawnych, czyli w ustawach o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, o podatku dochodowym od osób fizycznych, w prawie energetycznym, o giełdach towarowych, o dozorcze technicznym, w prawie ochrony środowiska i prawie zamówień publicznych. Rozdział jedenasty zawiera przepisy przejściowe, zaś w dwunastym znajdują się przepisy końcowe²⁸.

²⁴ *Ibidem*, art. 39–119.

²⁵ *Ibidem*, art. 120–125.

²⁶ *Ibidem*, art. 126–135.

²⁷ *Ibidem*, art. 161–167.

²⁸ *Ibidem*, art. 168–223.

Podsumowanie i wnioski

Ministerstwo Gospodarki, tworząc ustawę o OZE, twierdziło, że dokument ten przyczyni się do rozwoju odnawialnych źródeł energii w Polsce, głównie mikroinstalacji w gospodarstwach domowych. Ustawa miała uprościć wszelkie przepisy związane z działalnością prosumencką (uzyskiwaniem pozwoleń, przyłączeniem do sieci). Dodatkowo rząd, tworząc projekt ustawy o OZE, uznał, że należy ograniczyć wsparcie dla elektrowni wodnych i instalacji współspalania²⁹.

Ustawa ta weszła w życie z bardzo dużym opóźnieniem w 2015 roku. Jednak dokument nie spotkał się z entuzjazmem zwolenników OZE. Główne zarzuty związane są z tym, że ustawa jest niezwykle długa, nieprzyjazna dla przedsiębiorcy czy rolnika. Napisano ją bardzo specjalistycznym i dość skomplikowanym językiem. Czytając ten dokument, ma się nieodparte wrażenie, że został stworzony, by zniechęcić potencjalnych inwestorów. Zasady nie są wyjaśnione w sposób krótki i rzeczowy, natomiast cały rozdział został poświęcony karom, które są nakładane za rozliczne przewinienia. Można zauważyć, że w dokumencie pojawia się wiele odwołań do innych aktów prawnych. Zatem przedsiębiorca, przed przystąpieniem do inwestycji, musi dogłębnie zapoznać się ze wszystkimi dokumentami, by nie narazić się na ewentualne kary.

Ustawa o OZE powinna być aktem prawnym przyjaznym dla zainteresowanych stron, opisującym wszelkie zagadnienia w sposób klarowny i możliwie zwięzły, tak aby potencjalny inwestor nie zniechęcił się od początku lektury. Niestety dokument ten to akt prawny wybitnie nieprzyjazny dla przedsiębiorców. Liczba koniecznych do wypełnienia wniosków, podań oraz uzyskania pozwoleń jest stanowczo zbyt duża, co znacznie opóźnia cały proces budowy i uruchamiania instalacji. Przedsiębiorca, któremu uda się przebrnąć przez wszystkie formalne kwestie, musi dodatkowo zmierzyć się z uciążliwymi kontrolami i obowiązkiem tworzenia kwartalnych sprawozdań.

Zatem, po wnikliwej analizie całego dokumentu, nasuwa się wniosek, że polskie prawodawstwo nie sprzyja inwestowaniu w odnawialne źródła energii. Co więcej, nadmierna biurokracja może uniemożliwić Polsce wypełnienie wszystkich deklaracji i zobowiązań, które zawarto m.in. w Krajowym Planie Działań dotyczącym efektywności energetycznej. Warto także zauważyć, że Polska ma konkretne zobowiązania wynikające z jej członkostwa w UE. Ponadto należy podkreślić, że rozwój OZE wpływa pozytywnie na stan środowiska naturalnego, zwiększa bezpieczeństwo energetyczne kraju, a także wiąże się z powstawaniem nowych miejsc pracy oraz postępem technologicznym³⁰.

²⁹ *Energia odnawialna w Polsce 2012*, Raport Gramzielone.pl, Wrocław 2012, s. 7.

³⁰ M. Sobolewski, *Perspektywy wykorzystania odnawialnych źródeł energii w Polsce*, „Studia BAS” 2010, nr 1, s. 268.

Jednak, aby ten sektor mógł się dynamicznie rozwijać, potrzebne są jasne regulacje prawne, sprecyzowanie kwestii związanych z finansowaniem i dotacjami. Przedsiębiorcy potrzebują prawnych gwarancji i pomocy przy wdrażaniu nowoczesnych i kosztownych rozwiązań przy budowie instalacji. Badania prowadzone na terenie naszego kraju wyraźnie wskazują, że Polska posiada znaczny niewykorzystany potencjał OZE, zwłaszcza jeśli chodzi o technologie biomasowe, biogaz czy energetykę wiatrową³¹. Zatem zapewnienie energii w 15% ze źródeł odnawialnych (do 2020 roku) jest wykonalne, ale dopiero wtedy, gdy państwo zacznie wspierać przedsiębiorców i zapewni im wszystkie niezbędne instrumenty do tego, by mogli bezpiecznie inwestować i rozwijać swoją działalność gospodarczą.

Bibliografia

- Energia odnawialna w Polsce 2012*, Raport Gramwzielone.pl, Wrocław 2012.
- Energia ze źródeł odnawialnych w 2011 r.*, Informacje i Opracowania Statystyczne, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2012.
- Gawlikowska-Fyk A., *Nowy pakiet klimatyczno-energetyczny do 2030 r.*, „Biuletyn PISM” 2014, nr 8.
- Krawiec F. (red.), *Odnawialne źródła energii w świetle globalnego kryzysu energetycznego. Wybrane problemy*, Difin SA, Warszawa 2010.
- Ruszel M., *Polska perspektywa pakietu energetyczno-klimatycznego*, „Nowa Energia” 2009, nr 4.
- Sobierajski J., Starzomska M., Piotrowski J., *Odnawialne źródła energii – wiadomości ogólne*, Wydawnictwo Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach, Kielce 2009.
- Sobolewski M., *Perspektywy wykorzystania odnawialnych źródeł energii w Polsce*, „Studia BAS” 2010, nr 1.
- Turowski P., *Ochrona klimatu czy gra interesów? Drugi pakiet klimatyczno-energetyczny UE*, „Bezpieczeństwo Narodowe” 2014, z. 3.
- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, Dz.U. 2015, poz. 478.
- Wiśniewski G. (red.), *Określenie potencjału energetycznego regionów Polski w zakresie odnawialnych źródeł energii – wnioski dla Regionalnych Programów Operacyjnych na okres programowania 2014–2020*, Instytut Energetyki Odnawialnej, Warszawa 2011.
- Zegar J.S., *Współczesne wyzwania rolnictwa*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012.

Streszczenie

W artykule została podjęta próba oceny polskiego prawodawstwa związanego z wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych, zwłaszcza tego, jak odnosi się ono do rozwoju OZE w świetle dokumentów narzuconych Polsce przez UE. Warto zauważyć, że Polska ma bardzo duży potencjał związany z rozwojem odnawialnych źródeł energii, jest on jednak w niewielkim stopniu wykorzystywany. Prognozy przeprowadzone przez liczne instytucje badawcze wskazują, że największy potencjał mają energia pochodząca z biomasy i biogazu, a także energetyka wiatrowa. Warto zauważyć, że Polska zobowiązała się wobec Unii Europejskiej do zwiększenia produkcji energii z OZE

³¹ *Ibidem*, s. 273.

do 2020 roku, poprzez podpisanie pakietu „3x20%”. Zobowiązaliśmy się także do zmniejszenia szkodliwych emisji zanieczyszczeń i współpracy na rzecz ochrony środowiska. Wspierać owe działania ma ustawa o OZE, która weszła w życie w 2015 roku. Niestety dokument ten okazał się mało przyjazny dla inwestorów. Nakłada on wiele obowiązków, zaś ewentualne korzyści związane z produkcją energii z odnawialnych źródeł są niedoprecyzowane i opisane w zawiły sposób. Zapewnienie 15% udziału OZE w końcowym zużyciu energii brutto w 2020 roku jest możliwe, lecz pod warunkiem że rząd polski będzie wspierał przedsiębiorców i zapewni im wszystkie niezbędne instrumenty do tego, by mogli bezpiecznie inwestować i rozwijać swoją działalność gospodarczą.

Słowa kluczowe: pakiet klimatyczno-energetyczny, odnawialne źródła energii, energetyka, ustawa o OZE, energia słoneczna, energia wiatrowa, energia geotermalna, biogaz, biomasa

Numer klasyfikacji JEL: Q2